

ΠΑΤΑΟΝ
ΘΗΡΙΑΟΜΑΧΟΝ

SISTIT

ET

AD AVDIENDAS

ORATIONES

d. 23. Ian. cbs fccc xxxix.

IN SVPERIORE AVDITORIO

GYMNASII HENNEBERGICI

HABENDAS

SCHLEVSVNGAM LITTE-
RATAM

OMNI PIETATE OBSERVANTIA

ET HVMANITATE

INVITAT

GEORGIVS ERNESTVS WALCHIVS

GYMNASII RECTOR.

SILVSAE.

excudit IOH. CHRISTOPH. GOEBEL, Gymn. Henneb. Typogr.

AD VANDIENSIS

Maie veterum Romanorum fuit voluptas, quam ex ludis spectaculis-
que capiebant, vt vix verbis exprimi possit. Nullis sumtibus in
illis edendis parcebant; experientia enim illos docuerat, animum
populi non facilius flecti posse, quam eiusmodi ludis. Infania eo-
rum hac in re adeo processerat, vt imperatoribus romanis, in pri-
mis Iulio Caesari, teste Suetonio in eius vita, necesse fuerit, legibus
ludos coërcere, sumtumque illis impendendum determinare, vsque dum Constan-
tinus Magnus, sacris Christianorum, initiatus, eos plane abrogauit. Non vno ludo-
rum genere contenti erant, sed varia et multiplicia erant eorum genera, quibus ocu-
los animosque pascebant, inter quae celeberrimum populoque gratissimum erat
spectaculum sive ludus gladiatorum, quem propria voce dicebant munus. Quanta
pompa, quantis sumtibus, quantoque sanguine effuso eiusmodi munera quondam
fuerint exhibita, iam attingere non liber, quia ad scopum nostrum non pertinet,
unicuique etiam, qui antiquitates romanas vel primis labiis gustauit, norum est. Ad
tantum proferam, quod in eiusmodi muneribus non tantum bestiae cum bestiis,
aut homines cum hominibus, sed et bestiae cum hominibus pugnant atque cer-
tarint. In primis in funeribus illustrium et de patria bene meritorum virorum,
imo etiam nobilium feminarum, haec munera edebantur, quia romani credebant,
iis manes mortuorum facillime placari posse, id quod ab Etruscis didicerant, capti-
uos ad occisorum eiuum sepulcra mactare solitis, horum manes ad placandos, Varii
generis erant homines, qui ad edenda munera adhibebantur, vt plurimum tamen
serui, vel captiui, ab imperatore aut dati, aut a lanista quodam emti; qui sponte eius-
modi cruentum ludum subibant, erant homines vilissimae conditionis, qui res fa-
miliares suas dissoluti et perditis moribus dilacerarant. Vna voce *bestiarum* voca-
bantur, quibus tamen neutriquam adnumerandi sunt Christiani, qui tempore perfecutionum
illarum, quas imperatores ethnici contra illos mouerant, saepius damnati
fuerunt, vt bestiis obicerentur, et ab istis laniarentur. Num apostolo Paulo etiam ne-
cesse fuerit, Ephesi eiusmodi munus edere, pugnamque cum bestiis inire, inter eruditos
adhuc disceptatur, cuius disceptationis ipse Paulus dedit ansam, *1. Cor. XV. 32.* scribens:
τί οὐκ ἀδύνατον ἰδεναι μάχην ἐν Ἐφέσῳ, ἢ μοι τὸ ἐφελαι; si secundum hominem aduersus bestias
pugnauit Ephesi, quae mihi utilitas? Vtrum vero haec verba litteraliter, an tropice
sive metaphorice sint intelligenda, non vnam eandemque sententiam fouent eruditi.
Sunt, qui secundum litteram illa interpretantur, credentes, Paulum vere in amphitheatro
Ephesino cum bestiis pugnasse, illas vero superando vitam seruasse. Prouocant
ad morem apud Ephesinos receptum, quo homines proprio impulsu cum be-
stias certarint, de quo Artemidorus libr. *I. c. 9.* Onirocrit. scribit: *In Ionia Ephesi volun-
tarie contra tauros certamen inuenit, et in Attica circa spectacula in Eleusine, adolescentes
Athenienses, singulis vertentibus annis - - quam rem in reliquo terrarum orbe ad mor-
tem damnati obire solent.* Non solum vero ad pascendos spectatorum animos volun-
tarie cum bestiis certabant; sed et ii, qui grauioris alicuius delicti arguebantur, ad
eiusmodi *ἀνελευθερία* damnabantur, quam damnatus vix viuus euadebat: hinc Ar-
nobius libr. *2.* aduersus gentes theatra vocat: *loca sanguinis et publicae impietatis.* Imo
quidam ex Tertulliano et Minutio colligunt, in amphitheatro Ephesino fuisse aram
Ioui sacratam, ad quam statim tempore vnus e bestiis in huius honorem fuerit ma-
ctatus.

Status. Quia vero non facer solum codex, sed et alii scriptores de Pauli *θηρομαχία*
 plane tacent, non audent asserere, qua occasione, quo tempore, et propter quam
 caussam Paulus illam subierit, aut subire coactus fuerit. Sed hoc silentium coeueuo-
 rum et aliorum illud dignorum scriptorum dubios nos reddit, num Paulus vnquam
 vere cum bestiis certarit. Nam plane mihi persuasum habeo, *Lucam*, cum *cap. XIX.*
de Forum Apostolorum, Pauli acta Ephesina narrat, minime silentio praeteriturum fuisse,
 si Paulus aut lubens aut coactus cum bestiis dimicasset. Hoc factum enim omni-
 no tanti momenti fuisset, vt posteris traderetur. Paulus ipse, cum *2. Cor. XI. v. 23.*
 omnes persecutiones, omniaque pericula, quae ipsi propter Christum subeunda
 fuerant, ordine recenset, ne minimam de hac *θηρομαχία* mentionem iniicit, quod
 tamen omnino fecisset, si vnquam cum bestiis certasset. Omnes praeterea circum-
 stantiae, quas de Paulo relatas legimus, huic sententiae contradicunt. Quis tam de-
 mens menteque captus erit, vt sibi persuadeat, Paulum, virum diuino flamine adfla-
 tum, virum rara et singulari vitae sanctitate, maximaque auctoritate apud omnes et
 singulas ecclesias pollentem, animo adeo abiecto fuisse, vt vel lucri causa, vel ad ca-
 ptrandam auram popularem, aut aliam ob causam, in publica populi concione cum
 bestiis dimicauerit? Hoc factio sane omnem prorsus auctoritatem suam perdidisset,
 aliis offensionem fuisset, religionique christianae maximam ignominiam contru-
 meliamque intulisset, in primis cum bestiarii apud omnes et singulos maximo in
 contemptu versarentur, et nemo illis familiariter vreretur, imo successu temporis
 infames haberentur, iuxta *L. I. §. 3. ff. de postul.* Nec fuit seruus, nec bello captus,
 nec inuitus ad id supplicium damnari potuit, quia ciuis fuit romanus; ciues vero
 romani ad eiusmodi supplicium a nullo iudice damnari poterant. Sane, si senatus
 Ephesinus Paulum vi cogere voluisset, cum bestiis pugnare, ipse ciuitate sua romana
 nixus, eiusmodi sententiae, contra leges latae, publice contradixisset, Caesaremque
 adpellasset; vt fecit, cum Hierosolymis, iubente tribuno militum, futurum esset, vt
 virgis caederetur, *Act. XXII. 25.* interrogans: *εἰ ἀδελφῶν Ῥωμαίων καὶ ἀκατάκλιτον ἔσεν ὁμοῦ
 μαχίαν;* num hominem romanum iudicium causa licet vobis flagellare? Profecto eadem
 ratione senatus Ephesinum interrogauisset: num hominem romanum ad *θηρομαχίαν*
 condemnare, vobis licet? Persuasum mihi habeo, senatores Ephesinos, de ciuitate
 romana Pauli certiores redditos, pari cum tribuno militum Hierosolymitano timo-
 re perculsos, istum ab hac poena liberaturus fuisse. Cum itaque quilibet ex adlatis
 mente sua conuictus erit, Paulum neque lubentem neque coactum cum bestiis pu-
 gnasse, necesse est, vt credat, verba Pauli non literaliter, sed tropice et metapho-
 rice interpretanda esse, nempe de hominibus, qui bestiarium more vitam suam in-
 stituunt, et caeco impetu abrepti omne id agunt, ad quod voluptates ipsos impel-
 lunt, aut, vt cum *Cicerone libr. I. c. 30. de Officiis* loquar: *qui homines sunt nomine, non
 vero re.* In primis vero iis homines bestiarium nomine digni sunt, qui alios odio
 plus quam humano prosequuntur, eosque non verbis solum amaris et maledictis
 infestantur; sed et quamuis occasione arripiunt, illis damnum inferendi. Homi-
 nes eiusmodi infesto animo praeditos cum brutis et bestiis comparari, immo apud
 graecos et romanos, vt et apud populos nostra aetate adhuc viuentes bruta, et bestias
 vocatos esse, et adhuc vocari, neminem fugiet. Graecis imprimis vsitata fuit vox
θηρίον, ad nominandum et describendum talem hominem, et ex hac voce et verbo
μάχου compositum est vocabulum: *θηρομαχία*, quo Paulus vitatur. Multis id resti-
 moniis ex scriptoribus profanis probare possem, nisi mihi persuasum haberem, ne-
 mini, nisi graecarum litterarum plane experti, hoc latere. Vnicum itaque sufficit,
 idque *Plinii*, qui *libr. II. epist. 3. §. 10.* refert, Aeschinem, inuidia Demosthenis Athenis
 expulsum, Rhodique huius contra ipsum habitam orationem recitantem, cunctis
 Rhodiis eam admirantibus, dixisse: *Τὸ δὲ, εἰ ἀντὶ τοῦ θηρίου, (δημοδινεῖ) τὸ ἀντὶ ἡμῶν
 θείοντος, ἀνηκίοντος;* Idem narrat *Hieronimus epist. 103. ad Paulinum*, ita scribens: *Aeschi-
 nes, quum Rhodi exsulare, et legeretur illa Demosthenis oratio, quam aduersus eum habue-
 rat, mirantibus cunctis atque laudantibus, suspirans ait: Quid si ipsam audissetis bestiam,
 Demosthenem, sua verba resonantem?* Nec ipsi Paulo infrequens fuit, ipsi inimicos,
 bestias vocare, atque controuersias, quas cum hominibus improbis aluerat, tanquam
θηρομαχίαν proponere. Hac enim ratione intelligenda sunt illius verba *2. Tim. IV. 17.*
ὁδὲ κλέος μοι παρῆν -- καὶ ἰππιδῶν ἐν εἰμαρτος ἁλώτος; sed dominus mihi adfuit, -- et ere-
 ptus fui ex ore leonis; siue cum *Beza* in nouo testamento notis perpetuis illustrato fol.

FK II, 650

373; *Dillberro de usu lectionis scriptorum secularium et antiquitatis p. 128.* et aliis, Nero-
nem Caesarem; siue cum aliis Festum praesidem intelligas. Paulum bestiarum
nomine, inimicos et hostes suos adpellasse, eo minus est mirandum, quia Iudaei,
quorum sacris ritibusque Paulus quondam addictus fuerat, soliti fuerunt, omnes a
fide iudaica alienos, bestias vocare. Exemplis id confirmare, iubens breuitatis stu-
dio superfedeo, inprimis, cum celeberrimus *Eisenmenger in iudaismo detecto P. I.*
l. v. et 16. multis testimoniis ex Talmude et scriptis iudaeorum defumris id inlu-
strauit. Haud inuitus itaque quilibet concedet, Paulum minime cum bestiis aut
animalibus brutis pugnasse, sed illi potius rem fuisse cum hominibus, infesto ani-
mo, et bestiarum instar ipsum inuadentibus, damnumque ipsi quouis modo inferre
studencibus, quos hanc ipsam ob causam dignos iudicauit, quibus bestiarum nomen
imponeret. Verum omnino est dictum illud sermone tritissimum: Homo homini
angelus, homo homini diabolus est. Felix ille omnino est praedicandus, in quem
reliqui homines animum vero et non fucato amori deditum habent, eiusque salu-
tem quauis ratione promouere student; infelix e contrario ille est habendus, in
quem reliqui animo sunt nouercali, et nil prius nilque antiquius habent, quam vt
illi damnum et detrimentum inferant. Summa votorum meorum est, vt cum
praeterlapso anno quilibet omnem deposuerit similitudinem atque odium; cum nouo
e contrario induerit amorem et studium in proximum suum, ne cuiquam ad exem-
plum Pauli opus sit in posterum *Ἐπιμαχίῃ*. Cum itaque sub auspicio huius anni
Gymnasium nostrum se obstrictum credit, pro salute et incolunitate omnium eor-
um, quorum clementia, patrocinio et fauore salus et incrementum ipsius nititur,
ardentissimas ad Deum fundere preces, quatuor *Iuuenes*, quorum ardor in tractandis
audiis et mores compositi quaeque faulta de ipsis sperare nos iubent, id munus
subierunt. In primis **POTENTISSIMO ET SERENISSIMO REGI**
POLONIARVM ET ELECTORI SAXONIAE, DOMINO ET PATRI
PATRIAE NOSTRAE LONGE CLEMENTISSIMO, ATQVE NVTRITORI
INDVLGENTISSIMO, TOTIQUE REGIAE FAMILIAE, subiectissimam
nostram deuotionem, omnem regiae dignitati congruam prosperitatem adprecandam,
deklarabit *IO. FRID. BLEYMULLERVS, Subltanus, oratione latina de meritis domus*
Austriacae in eruditionem. **SERENISSIMIS DVCIBVS MEINVNGEN-**
SIBVS ET VINARIENSI, DOMINIS ET NVTRITORIBVS NOSTRIS
CLEMENTISSIMIS, quaeuis fausta et exoptata ex fonte omnium bonorum ex
humillima mente exorare studebit *IO. GEORGIVS WOHLFARTH, Hildburghusanus,*
oratione germanica de Rudolpho Habsburgico, Serenissimae Austriacae domus conditore,
PERINLVSTRIBVS ET INLVSTRIBVS SVPREMIS RERVM
HENNEBERGICARVM CVRATORIBVS ET REGIIS CONSI-
LIARIIS AVLICIS ET REGIMINIS, MAECENATIBVS ET PATRO-
NIS NOSTRIS PIE COLENDIS, vt et omnibus et singulis, quibus cura rei vena-
toriae, militaris et reddituum commissa est, aut qui in praefectura, curia, vel quocun-
que munere patriae inseruiunt, omnem prosperitatem et salutem impetrare, arden-
tissimis precibus contendet *ERNESTVS LVDOVICVS MULLERVS, Berckacensis,*
oratione latina de praerogatiuis Archiducum Austriae. Tandem ordines ecclesiasticum,
scholasticum et oeconomicum optimis omnibus prosequetur **AVGVSTVS GOTTIEB**
BECKER, Adorf-Variscus, oratione germanica ligata, qua annum praeterlapsum
ob oculos ponet tanquam maxime *fatalem personis excessu loco constitutis.*

Vos itaque, **MAECENATES, PATRONI ET FAVTORES** studiorum no-
strorum, qua fieri pietate, obseruantia et humanitate potest, rogo atque obtestor,
vt crastino die hora nona frequentes adesse et votis de salute publica con-
ceptis annuere velitis. Schleusungae d. 22. Jan. 1744

MC

7. K.
124
54

X 2316738

Πι
650

ΠΑΤΛΟΝ
ΘΗΡΙΟΜΑΧΟΝ
SISTIT
ET

AD AVDIENDAS

ORATIONES

d. 23. Ian. clb fccc xxxxi.

IN SVPERIORE AVDITORIO

GYMNASII HENNEBERGICI

HABENDAS

SCHLEVSVNGAM LITTE- RATAM

OMNI PIETATE OBSERVANTIA

ET HVMANITATE

INVITAT

GEORGIVS ERNESTVS WALCHIVS

GYMNASII RECTOR.

SILVSAE.

excudit IOH. CHRISTOPH. GOEBEL, Gymn. Henneb. Typogr.

